

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Sociaal- Economische Raad
Mevrouw drs. M.I. Hamer
Postbus 90405
2509 LK DEN HAAG

Directoraat-generaal Agro
Directie Dierlijke Agroketens en
Dierenwelzijn

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001858272854000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/Inv

Datum
Betreft Verzoek verkenning landbouwakkoord

Ons kenmerk
DGA-DAD / 21026095

Geachte mevrouw Hamer,

Op 17 december heeft de Tweede Kamer een motie aangenomen¹ die vraagt om afspraken te maken met het oog op een langjarig economisch en ecologisch duurzaam toekomstperspectief voor de landbouwsector. Het kabinet wil u vragen om als eerste stap richting zo'n akkoord een verkenning uit te voeren. De uitkomsten daarvan kunnen gebruikt worden om de politieke opdracht, de kaders en randvoorwaarden die nodig zijn voor een dergelijk akkoord vast te stellen. Het is aan een nieuw kabinet om dat te doen.

Er is veel maatschappelijk debat over de landbouw en er wordt binnen en buiten de landbouw veel onzekerheid over de toekomst gevoeld. In de Nederlandse landbouw gaat hoogwaardige productie van voedsel samen met een hoog niveau van kennis, technologie en innovatie die mondiaal toegepast worden bij verduurzaming van het voedselsysteem. Tegelijk werkt de agrarische sector al jaren net onder, net op, of zelfs over de rand van de veerkracht van het ecosysteem. Er is veel gedaan maar ook nog het nodige te doen om problemen rondom bijvoorbeeld mest, klimaat en stikstof op te lossen. Dit heeft geleid tot een ingewikkeld regelcomplex waarin de ruimte voor ondernemerschap beperkt wordt. Het huidige economische model gericht op zo veel mogelijk productie tegen zo laag mogelijke kosten biedt voor veel boeren en ketenpartijen onvoldoende mogelijkheden om te verduurzamen.

Er is daarom een helder en concreet perspectief nodig op een toekomstbestendige, want economisch en ecologisch duurzame landbouw. Daarvoor zijn (politieke) keuzes en afspraken nodig. Deze moeten er voor zorgen dat er duidelijke doelen voor een duurzame productie komen die individuele boeren en ketenpartijen zowel duidelijkheid als langjarig handelingsperspectief geven. Daarbij is ook nodig dat duurzame investeringen renderen op bedrijven en in de keten en dat gezonde en duurzame consumptie bevorderd wordt.

Het bedoelde toekomstperspectief vraagt om een brede, integrale benadering, met aandacht voor de wisselwerking met andere sectoren van de economie, voor

---

¹ Kamerstuk 35 600, nr. 43

de kwaliteit van natuur en landschap, en voor de vitaliteit van het landelijk gebied. Integraal ook in de zin dat de economische, de sociale en de ecologische dimensie in onderlinge samenhang worden gezien.

Ik wil u vragen in een verkenning in beeld te brengen op welke thema's er, aanvullend aan wat reeds in gang is gezet, urgentie en draagvlak is om dergelijke afspraken te maken met relevante partijen, waar een gemeenschappelijke basis tussen verschillende partijen bestaat om tot dergelijke afspraken te komen, en welke politieke keuzes nodig zijn om tot voldoende duidelijke kaders en randvoorwaarden te komen om een breed gedragen akkoord mogelijk te maken. Ik verzoek u daarbij aandacht te hebben voor verschillen tussen de verschillende sectoren in de landbouw en tussen gebieden.

Ik verzoek u om bij deze verkenning bij relevante partijen te inventariseren welke verwachtingen/ambities men heeft en welke problemen/dilemma's men ervaart op weg naar een in alle opzichten duurzame landbouw. Bij de relevante partijen gaat het in ieder geval om sectorpartijen, partijen uit de hele keten (van veevoerleveranciers tot afzetmarkten en consumenten), maatschappelijke organisaties, financiers en regionale overheden. Daar bestaan al veel beelden van gewenste ontwikkelingen. Vanzelfsprekend kunt u bij dit traject een beroep doen op de expertise van mijn ministerie.

Ik verzoek u de verkenning, met het oog op de formatie van een nieuw kabinet, uiterlijk begin april op te leveren.

Met vriendelijke groet,

Carola Schouten
Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit